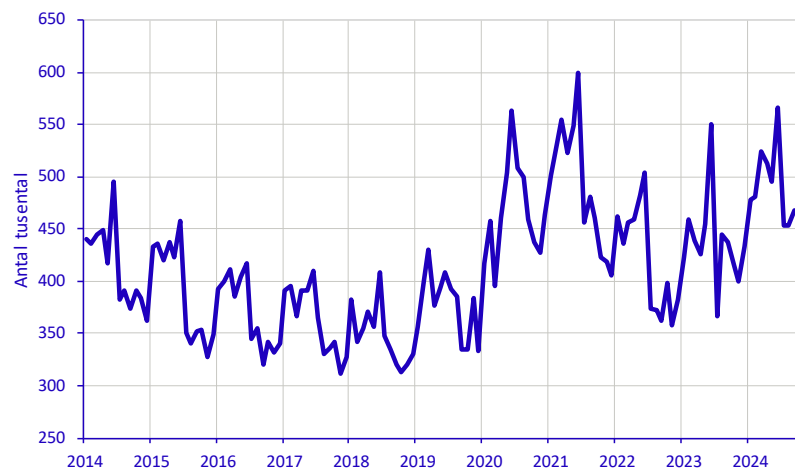

Avdelningen för social statistik och analys
Arbetskraftsundersökningarna (AKU)

Varför behövs säsongrensning i Arbetskraftsundersökningarna?

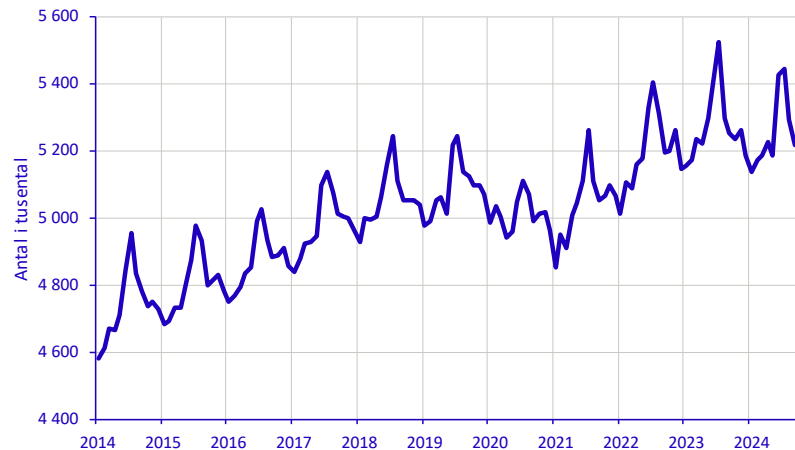
De flesta tidsserier i Arbetskraftsundersökningarna (AKU) innehåller kraftig säsongvariation. Till exempel vill tusentals studerande ha sommarjobb under sommaren och börjar därför söka arbete. De som söker jobb alternativt väntar på att börja arbeta räknas som arbetslösa vilket medför att antalet arbetslösa ökar inför sommaren. De säsongrelaterade ökningarna i antalet arbetslösa illustreras i Figur 1.

Figur 1:
Arbetslösa i åldern 15–74 år

När den ordinarie personalen tar sommarsemester räknas dessa personer fortfarande som sysselsatta. Sommarvikarierna medför därför att även antalet sysselsatta ökar varje sommar. De säsongrelaterade ökningarna i antalet sysselsatta illustreras i Figur 2.

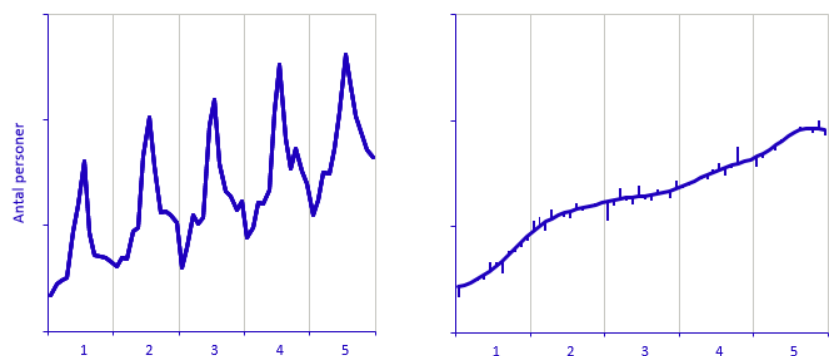
Figur 2:
Sysselsatta i åldern 15–74 år

Säsongvariationen gör att månads- och kvartalsvärden blir svårtolkade. För att kunna bedöma utvecklingen behöver sådana serier säsongrensas. Vid säsongrensningen beräknas seriens *säsongrensade värden*, som beskriver utvecklingen då den normala säsongvariationen har räknats bort, samt *säsongrensade och utjämnade värden*, där slumpvariation och andra störningar undertryckts.

Diagrammet till vänster i Figur 3 med icke säsongrensade data illustrerar hur säsongvariation kan dölja den långsiktiga utvecklingen. Diagrammet ger intryck av en stadig uppgång och förändringar i den generella trenden är svåra att urskilja. Efter säsongrensning och utjämning, i diagrammet till höger, ser man däremot hur den positiva trenden avmattats under femte året.

Figur 3:
Månadsdata med respektive utan säsongvariation

Kurvan till höger i Figur 3 visar de säsongrensade och utjämnade värdena. Spetsarna på piggarna är säsongrensade värden och längden på

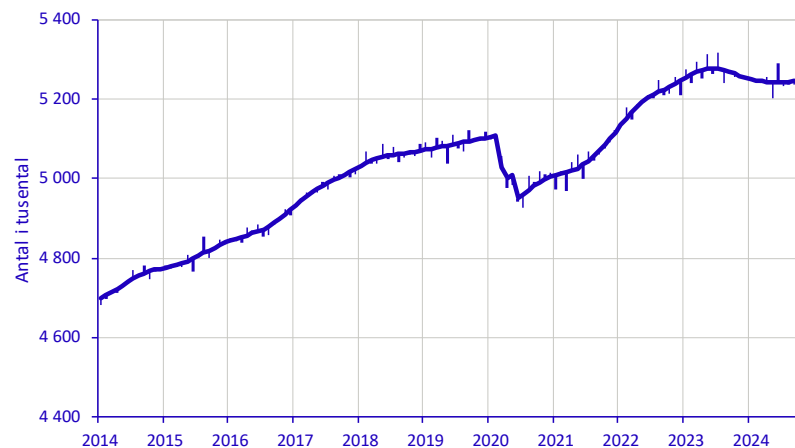
varje pigg visar effekten av slumpvariationen och andra störningar för varje månad.

Hur presenteras månadsdata i AKU?

Månadsstatistiken presenteras genom att jämföra månadens värde med motsvarande månads värde föregående år. Detta tillvägagångssätt gör det enkelt att analysera årsförändringar i statistiken och att se upp- eller nedgångar oberoende av det vanliga säsongmönstret. Den stora nackdelen är att man inte vet när förändringen skedde. Förändringen kan ha skett när som helst mellan motsvarande månad föregående år och aktuell månad. Omslag i konjunktoren kommer då att upptäckas med cirka ett halvårs fördröjning.

Säsongrensade värden gör det däremot möjligt att direkt jämföra månadens värde med föregående månads värde och därmed få ett mer aktuellt förändringsmått. Skillnaden mellan två efterföljande månaders säsongrensade värden beskriver förändringen mellan månaderna. Då säsongrensade värden innehåller slumpvariation och andra störningar kan dock sådana förändringstal vara osäkra och ge en otydlig bild av konjunkturutvecklingen, och därför publiceras de säsongrensade och utjämnade värdena i AKU:s statistiknyheter. De visar också förändringen mellan månaderna men påverkas i mindre utsträckning av slumpvariation och andra störningar än vad de säsongrensade värdena gör.

Figur 4:
Sysselsatta i åldern 15–74 år
Säsongrensade samt säsongrensade och utjämnade värden

När en tidsserie förlängs med ett nytt värde så kommer säsongrensade samt säsongrensade och utjämnade värden att revideras något. Olika

förändringsmått och revisioner visas i tabellerna nedan med exempel för AKU augusti respektive AKU september 2024.

Tabell 1: AKU augusti 2024

Sysselsatta i åldern 15-74 år. Antal i tusental

År	Månad	Icke säsongrensade värden	Säsongrensade värden	Säsongrensade och utjämnade värden (trend)	Förändring 1000-tal/år
2024	05	5 186,5	5 205,5	5 248,6	17,5
2024	06	5 428,9	5 295,3	5 250,8	26,8
2024	07	5 444,1	5 238,3	5 253,8	35,8
2024	08	5 291,3	5 241,2	5 257,4	42,5

Tabell 2: AKU september 2024

Sysselsatta i åldern 15-74 år. Antal i tusental

År	Månad	Icke säsongrensade värden	Säsongrensade värden	Säsongrensade och utjämnade värden (trend)	Förändring 1000-tal/år
2024	05	5 186,5	5 203,3	5 244,4	-9,1
2024	06	5 428,9	5 292,2	5 244,1	-4,2
2024	07	5 444,1	5 234,2	5 244,3	2,4
2024	08	5 291,3	5 238,0	5 245,0	8,7
2024	09	5 219,8	5 238,8	5 246,4	16,8

Under september 2024 uppgick antalet sysselsatta, enligt Tabell 2, till 5 220 000, icke säsongrensade. Enligt säsongrensade och utjämnade data var antalet sysselsatta 5 246 000 samma månad. Skillnaden mellan dessa siffror utgörs av säsong- och slumpvariation.

Från tabellerna framgår hur säsongrensade samt säsongrensade och utjämnade värden revideras då nya värden läggs till tidsserien. Enligt Tabell 1 var det säsongrensade antalet sysselsatta i augusti 5 241 000 och det säsongrensade och utjämnade antalet 5 257 000. Motsvarande siffror för augusti var efter publiceringen av AKU september, enligt Tabell 2, 5 238 000 respektive 5 245 000. Med andra ord har skattningarna av antalet sysselsatta i augusti månad reviderats ned något i AKU september. Generellt sett blir revideringarna mindre ju längre tillbaka i tiden månaden ligger. I detta fall förväntas alltså revideringarna för juli vara mindre än de för augusti.

Mer information om säsongrensning i AKU finns [här](#).